

אב תש"ף
יולי 2020

אל: מנהלי בתי הספר, רכזים ומורים ל"גאוגרפיה – אדם וסביבה" בחטיבה העליונה
מאת: פנינה גזית, מנהלת תחום דעת (מפמ"ר) "גאוגרפיה – אדם וסביבה" ו"מולדת, חברה ואזרחות"

שלום רב,

הנדון: חוזר מפמ"ר ל"גאוגרפיה – אדם וסביבה" התשפ"א / 1 לחטיבה העליונה

בחוזר זה:

- א. [דברי פתיחה](#)
- ב. [מהות המקצוע "גאוגרפיה - אדם וסביבה"](#)
- ג. [הוראה איכותית ולמידה מרחוק בצל משבר הקורונה](#)
- ד. [מסלול "סייבר גאוגרפי"](#)
- ה. [תכנית הלימודים ומבנה בחינת הברות](#)
- ו. ["השכלה כללית" ולמידה בינתחומית](#)
- ז. [שילוב התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות החברתית](#)
- ח. ["ישראל בעין גאוגרפית" - תחרות צילומים](#)
- ט. [פיתוח מקצועי למורים](#)
- י. [שיעורים מצולמים וחומרי למידה מתוקשבים להוראת "גאוגרפיה-אדם וסביבה"](#)
- יא. [הצטרפות למאגר מומחים להערכת בחינות בגרות](#)
- יב. [סיורים לימודיים](#)
- יג. [מפת ארץ ישראל](#)
- יד. [דרכי התקשרות](#)

א. דברי פתיחה

עם פרוס שנת הלימודים תשפ"א ברצוני ראשית להודות לכם על המעבר המהיר לשגרה של למידה מרחוק חדשה וחדשנית, ביצירתיות ובנכונות ללמידה מתמדת, מתוך רצון לשמר את איכות ההוראה והקשר עם תלמידינו באופן מיטבי תוך שיתופיות רבה ביניכם.

המורים והמדריכים, היו בקשור שוטף, פורה, מפרה ותומך בקהילת מורי "גאוגרפיה אדם וסביבה" בקבוצות WhatsApp, ובקהילות הייעודיות. שפע של שיעורים מצולמים וחומרי למידה והערכה התחדש והתעצם בתקופת זו - כל אלה סייעו מאד בקבלת מענה מהיר על שאלות, בשיתוף ברעיונות, בהצעות לפעילויות, בהכנת מערכי שיעור, בחינות, בחינות סיום ועוד. הוראת תחום הדעת עלתה מדרגה, בשימוש המורים בכלי הלמידה מרחוק. ועל כך – תודה והוקרה!

"גאוגרפיה – אדם וסביבה" הינו מקצוע המבנה חשיבה מרחבית ומקנה ידע, מיומנויות וערכים להבנת תופעות ותהליכים מקומיים ועולמיים באמצעות ניתוח ההקשרים הגאוגרפיים שלהם. במערכת החינוך בישראל ללימודי תחום הדעת חשיבות רבה - המקצוע מנחיל את ערכי אהבת הארץ והסביבה, מפתח מודעות לערכי סביבה ונוף, מטפח ערכים חברתיים והומניים, מעודד לאזרחות פעילה, ללקיחת אחריות, למעורבות בקהילה ולחשיבה ביקורתית. כל זאת תוך פיתוח כישורי חשיבה מסדר גבוה, עידוד לומד עצמאי בדרך החקר והתאמת תהליכי ההוראה – למידה - הערכה לטכנולוגיות של המאה ה-21.

תחום הדעת רלבנטי, אקטואלי ודינמי ונותן כלים להתבוננות ולהבנה של יחסי הגומלין אדם וסביבה - מהמקומי ועד הגלובלי - ומעודד את התלמיד להפוך לאזרח יודע יותר, מבין, מודע, בוחן, חושב, מנתח ומעורב.

בשנת הלימודים תשפ"א נמשיך במסגרת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" לקדם שינויים בדרכי הוראה-למידה- ולעקוב עם התלמידים אחר אירועים המתרחשים בארץ ובעולם, נעמיק ונבסס את ההוראה ההיברידית, בה התחלנו בשנת הלימודים תש"ף, ונגביר את למידת העמיתים והפיתוח המקצועי באופן רלבנטי למציאות המשתנה.

ברצוני לאחל למנהלים, למורים ולכל השותפים והמתעניינים בהוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" שנה מבורכת, בריאות טובה, שנת צמיחה והתחדשות, שנת שלום ובטחון, שנה של עשייה פורייה ומעצימה והנאה בעבודה לנו ולתלמידינו.

ב. מהות המקצוע "גאוגרפיה - אדם וסביבה"

החל משנת הלימודים תשע"ו הוסב שם המקצוע ל"גאוגרפיה - אדם וסביבה" בכיתות ה' - י"ב. שינוי זה התאים לשינויים בעשורים האחרונים בהם הלך וגדל העיסוק בנושא הקיימות על היבטיו הערכיים סביבתיים- חברתיים מרחביים. תכניות הלימודים בתחום הדעת בונות תשתית ידע להבנת נושא הקיימות ופיתוח בר קיימא תוך טיפוח מודעות, אכפתיות, אחריות ומעורבות אצל הלומדים לחשיבות שמירת הסביבה, למתרחש במרחב היישובי והטבעי ולעידוד למחויבות ולמעורבות פעילה בהווה ובעתיד. [פרטים בחזר מנכ"ל](#)

ג. הוראה איכותית ולמידה מרחוק בצל משבר הקורונה

בשנת הלימודים תשפ"א תחל, כך נראה, שנת הלימודים בצל משבר הקורונה. על מנת שההוראה תמשיך להיות מקצועית ואיכותית, הוכנו לעזרת המורה במרחב הפדגוגי בפורטל לעובדי הוראה, מאגר של שיעורים מצולמים ומצגות נילוות (בהכנה להעלאה לאתר), חומרי למידה מתוקשבים הכוללים פעילויות אינטראקטיביות, והצעות לפעילויות כל אלה נועדו לסייע למורים להוראה איכותית ורלבנטית בתחום הדעת בכלל ובעת הצורך בלמידה מרחוק בפרט. חשוב לציין כי המרחב הפדגוגי הוא מאגר המתעדכן כל הזמן. ההצעות לפעילויות וחומרי למידה מצויים על פי נושאים בקישורים הבאים:

[תיק תוכניות לימודים – על פי שכבת גיל ונושאים בתוכנית הלימודים](#)

[מרחב פדגוגי – שפע של חומרי הוראה מתוקשבים מגוונים, ממויין על פי שכבות גיל ונושאים בתוכנית הלימודים](#)

כמו כן, בפורטל לעובדי הוראה קיים מאגר פעולות המקדמות הוראה איכותית באופן שישרת את צרכי ההקשר הספציפיים, התלמיד, הכיתה, בית הספר והקהילה. [קישור למאגר פרקטיקות בהוראה בפורטל לעובדי הוראה](#)

מיקוד לבגרות – למען הצלחת התלמידים בלמידה מיטבית בתחום הדעת גם בתקופת המשבר בשגרת לימודים מלווה בלמידה מרחוק, הכנו מיקוד למידה, אבני דרך להוראה וחומרי הוראה נילווים לסייע בתהליך זה.

ארגון נושאי הלימוד במיקוד כולל שני מעגלי הוראה - למידה: [מעגל ראשון](#) - לימודי ליבה שהינם לימודי חובה הכוללים מושגי בסיס. [מעגל שני](#) - לימודי בחירה והרחבה, אם יוותר זמן ומקום ועל פי החלטת המורה ועל פי המדיניות הבית ספרית. נושאים אלה לא ייכללו בבחינת הבגרות החיצונית במועד קיץ תשפ"א [קישור](#) - מיקוד הלמידה ב"גאוגרפיה-אדם וסביבה" ואבני דרך לתכנון ההוראה בשנת הלימודים תשפ"א

ד. מסלול "סייבר גאוגרפי"

בשנת הלימודים תשע"ז נפתח מסלול "סייבר גאוגרפי" בשיתוף עם חיל המודיעין - מסלול חדש לבגרות בתחום "גאוגרפיה – אדם וסביבה". סייבר גאוגרפי מהווה מסלול חדשני בתחום מערכות המידע הגאוגרפיות (ממ"ג GIS). בחטיבה העליונה המסלול משולב באחד מתחומי ההתמחות לבגרות כחלק ממגמת "גאוגרפיה - אדם וסביבה" (2 מתוך 5 יח"ל, 40% בהערכה בית ספרית) וכן בבגרות החיצונית. מערכות המידע הגאוגרפיות תופסות מקום משמעותי במגוון רחב של יישומים בשירותי הציבורי והצבאי, בשירותים העירוניים והממשלתיים, בתחומי התשתיות הלאומיות ובשוק הפרטי. הצלחות רבות של חברות

מדינת ישראל

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח

הפיקוח על הוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה"

נובעות משימוש יעיל ומושכל במידע מרחבי כדוגמת ניתוח פלחי שוק לפי אזורים, תכנון תחבורתי, תכנון תשתיות עירוניות ותכניות מתאר, תכנון ערים חכמות, ניהול ותכנון הובלה והפצה, תכנון המסלול הקצר ביותר ועוד. בנוסף, חברות היי-טק רבות מפתחות פלטפורמות חדשניות בתחומי ההדמיה התלת מימדית ויישומים רבים מבוססי מיקום.

מסלול "הסייבר הגאוגרפי" פועל בשיתוף המרכז למיפוי ישראל, חיל המודיעין, חברת סיסטמטיקס (ספקית התוכנה מבית ESRI), GIS ברשויות המקומיות, רשות הטבע והגנים, מינהל התכנון וגורמים רבים נוספים.

שנה"ל תשפ"א תהיה השנה החמישית ללימוד מסלול הסייבר הגאוגרפי. ודרישות הסף הינן:

מעבדות מחשבים, ביצוע בחינה מתוקשבת בבחינת הבגרות החיצונית, צוות מורים משתלם ושילוב למידה חוץ כיתתית הכוללת סיור/ סדנה/ פעילות/ הרצאה וכד' בנושא המיפוי המרחבי. **יישר כוח למורים ולמנהלים פורצי הדרך!**

ה. תכנית הלימודים ומבנה בחינת הבגרות פרטים באתר המפמ"ר

נושאי הלימוד בתכנית הלימודים כוללים נושאי ליבה - להיבחנות בבחינת בגרות חיצונית ותחומי התמחות - ללמידה מעמיקה במסגרת ההערכה הבית ספרית:

■ ליבה בהיבחנות חיצונית על פי תכנית הלימודים

• הגאוגרפיה של ארץ ישראל

• הגאוגרפיה של המזרח התיכון

• נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב

[פרטים באתר המפמ"ר](#)

■ הערכה בית ספרית באחד מתחומי ההתמחות בדרכי הערכה מגוונות

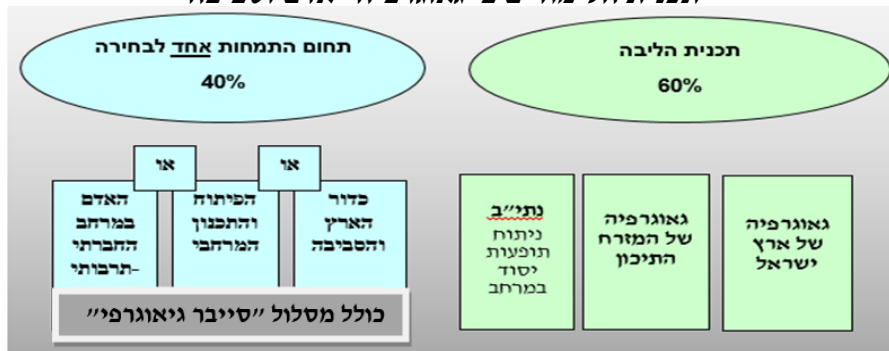
תחום התמחות אחד מתוך שלושת תחומי ההתמחות:

• כדור הארץ והסביבה א הפיתוח והתכנון המרחבי א האדם במרחב החברתי-תרבותי

בכל תחום התמחות שנבחר חשוב לשלב את מסלול הסייבר הגאוגרפי

[פרטים באתר המפמ"ר](#)

תכנית הלימודים ב"גאוגרפיה- אדם וסביבה"

2. המלצה לחלוקת ההוראה :

בכיתה י' ובמחצית הראשונה של כיתה י"א מומלץ להתמקד (בהיקף של 6 שעות שבועיות שנתיות) בהוראת תחום התמחות : כדור הארץ והסביבה, או הפיתוח והתכנון המרחבי או האדם במרחב החברתי תרבותי (40 אחוזים). יש לבסס את תהליך ההוראה - למידה על מסמך "דרכי הוראה-למידה-הערכה חלופיות" ומומלץ לשלב בהוראה את מסלול "הסייבר הגיאוגרפי".

בכיתות י"א- י"ב (בהיקף של 9 שעות שבועיות שנתיות) מומלץ להתמקד בהוראת נושאי הליבה ולהיבחן בסוף כיתה י"ב (בתאום עם מנהל בית הספר) בבחינה החיצונית (60 אחוזים).

סך הכל יש להקדיש להוראת תחום הדעת 15 שעות שבועיות שנתיות (לא סמיסטריאליות), במהלך שנתיים או שלוש שנים.

4. בחינת הבגרות החיצונית (60 אחוזים)

- בבחינת הבגרות ב"גאוגרפיה – אדם וסביבה" ייבחנו תלמידים בהיקף מורחב בלבד (5 יח"ל).
- **הרכב הציון של הבחינה החיצונית (60% מהציון הסופי) :**
70% ציון הבחינה החיצונית ו- 30% הציון השנתי.

▪ מבנה בחינת הבגרות – כל הפרטים כולל דוגמאות שאלוני בחינה בקישור

בחינת בגרות מתוקשבת

בהוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" במאה ה-21 המחשב הינו כלי חשוב ומרכזי. לפיכך, אנו קוראים לכל בתי הספר הנבחרים בבחינה חיצונית ב"גאוגרפיה – אדם וסביבה" להצטרף לבחינה המתוקשבת הכוללת את שלושת פרקי הליבה (60%).

שימוש במחשב בזמן הבחינה מאפשר הפקת מידע ממפות אינטראקטיביות שכבתיות, הצגת נתונים גרפיים בצורות שונות, תמונות חתך דינמיות, הדמיית תהליכים גיאוגרפיים מגוונים, ניתוח תמונות ו"נקודות חמות" להמחשת תהליכים, יישומי google earth, google maps, google street view ועוד. היכולות הללו מזמנות לתלמידים תהליכי הוראה בשילוב כישורי חשיבה גבוהים.

פרטים נוספים באתר המפמ"ר

5. נושאי הלימוד ומבנה ההערכה הבית ספרית (40 אחוזים) :

סמל שאלון להערכה בית ספרית ללא "גאוטופ" : 057283

סמל שאלון להערכת בית ספרית הכוללת "גאוטופ" : 057288

במסגרת ההערכה הבית ספרית נלמד תחום התמחות אחד : כדור הארץ והסביבה או פיתוח ותכנון מרחבי או האדם במרחב החברתי תרבותי. לימוד תחום ההתמחות מאפשר ללומדים להרחיב ולהעמיק את הידע בנושא הנבחר ולבסס את השפה והמימונויות הגאוגרפיות. תחומי ההתמחות מזמנים ללומדים מפגש עם נושאים שהם בחזית הלימוד הגאוגרפי והמחקר היישומי. על מנת להעמיק את הלמידה המשמעותית בתחום ההתמחות הנבחר, יושם דגש על שילוב דרכי הוראה-למידה-הערכה חלופיות.

• מומלץ לשלב "גאוטופ" * - עבודת חקר חוץ כיתתית פרטים באתר המפמ"ר

• מומלץ לשלב בתחום ההתמחות הנבחר את מסלול הסייבר הגיאוגרפי

למידה חוץ כיתתית בדרך החקר "גאוטופ" - יכולה להתבצע בשתי דרכים:

א. בהנחיית המורה בכיתה – המורה מנחה את עבודת החקר

ב. בהנחיית גופים, המאושרים על ידי הפיקוח על הוראת "גיאוגרפיה – אדם וסביבה"¹, בכפוף להחלטת

מנהל בית הספר.

* מורה המשלב "גאוטופ" בתהליך הלמידה זכאי **לגמול פרטים במרחב הפדגוגי**

בשנת הלימודים תשפ"א נקיים תהליכי פיתוח מקצועיים לשילוב דרכי הערכה בית ספרית בלמידה היברידית (פרטים בהמשך)

ז. "השכלה כללית" ולמידה בינתחומית

החל משנת הלימודים תשע"ה, לומדים תלמידי כיתה י' שני קורסים בלימודי "השכלה כללית" בהיקף של 30 שעות כל אחד.

לימודי ההשכלה הכללית ב"גאוגרפיה – אדם וסביבה" מהווים הזדמנות לכלל התלמידים (ובמיוחד לאלה שאינם מרחיבים את לימודיהם בתחום הדעת בחטיבה העליונה) לעסוק בתכנים אשר אינם נכללים בתכניות הלימודים המחייבות והם מייצגים את הייחודיות והדינמיות של תחום הדעת ומדגישים את הלמידה המשמעותית בהוראה מעמיקה של נושאים רלוונטיים ואקטואליים בדרך חווייתית ובהערכה חלופית. ארבעת הנושאים המוצעים במסגרת ההשכלה הכללית כמפורט להלן, מביאים לידי ביטוי את תחום העיסוק הגאוגרפי – מקצוע העוסק במכלול התופעות והתהליכים, המתקיימים בסביבה הטבעית ובסביבה האנושית בעולם, ובחינת קשרי הגומלין ביניהם, ברמות שונות של המרחב. להלן תיאור קצר של יחידות ההשכלה הכללית שהפיקוח על הוראת הגיאוגרפיה אדם וסביבה מציע לבתי הספר:

- גאואקטואליה - סוגיות נבחרות במזרח התיכון
- קיימות בעין גאוגרפית
- אסונות טבע במרחב הגלובלי
- שילוב גאוגרפיה-אדם וסביבה בלמידה בינתחומית - "מפה למשם"

פרטים נוספים במרחב הפדגוגי.

ח. שילוב התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית

התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית מקדמת למידה משמעותית באמצעות שילוב בין למידה עיונית, התנסות מעשית, ושיח ערכי ורפלקטיבי.

מטרת התכנית לסייע לתלמידים בבניית זהותם החברתית והתרבותית, ולעורר בהם מוטיבציה למעורבות ולאחריות חברתית.

¹ בעתיד יתכנו שינויים בגופים המאושרים על ידי משרד החינוך.

התכנית מעודדת שילוב בין המעורבות החברתית המעשית לבין למידה עיונית. השילוב יעשיר את תהליכי ההוראה - למידה - הערכה, ייצור רצף רלוונטי בין החוויות של התלמיד בשיעורים בתחומי הדעת לחוויותיו במעורבות החברתית, מעבר לשעות הלימודים הפורמליות.

ט. "ישראל בעין גאוגרפית" - תחרות צילומים

בשנת הלימודים התשפ"א נמשיך במסורת תחרות הצילומים "ישראל בעין גאוגרפית". התחרות מיועדת לתלמידי "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בחטיבה העליונה, כתות י' – י"ב מכל המגזרים. מטרת התחרות היא לעודד את התלמידים להתבונן ולהכיר את המרחב שסביבם ולבחון את יחסי הגומלין בין האדם לסביבה מנקודת מבטם באמצעות המצלמה. התחרות מהווה תהליך לימודי – חינוכי, חוויתי, יצירתי ומשמעותי בנושאים גאוגרפיים רלוונטיים פסיים, אנושיים וסביבתיים.

נושאי הצילום:

- תופעות ותהליכים פיזיים ואנושיים
 - תופעות ותהליכים הקשורים לאיכות הסביבה ו/או לשמירתה
 - אתרי נוף ומורשת
- תקנון התחרות ופרטים אודות שלבי התחרות יתפרסמו בתחילת שנת הלימודים [במרחב הפדגוגי](#).

י' פיתוח מקצועי למורים

בשנת הלימודים התשפ"א יכלול הפיתוח המקצועי למורים כנסים והשתלמויות ארציות ומחוזיות. הפיתוח המקצועי חיוני לכל המורים כדי להתעדכן במידע גיאוגרפי, בפרויקטים שונים המתקיימים במהלך שנת הלימודים ובנושאים נוספים הקשורים בהוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בבתי הספר. פרטים לגבי ההשתלמויות לפיתוח מקצועי והכנסים יפורסמו [באתר "משולחן המפמ"ר"](#). להלן פירוט חלק מההשתלמויות והכנסים הצפויים להתקיים: [פרטים נוספים באתר המפמ"ר ובמכתב](#)

- **השתלמות ארצית - פורומים וכנס קיץ** בדגש תהליכי למידה מרחוק
- **השתלמויות ארציות מקוונות "איחוד מול ייחוד"**
- **השתלמות מורים מובילים בבתי הספר העל יסודיים** קמפוס בבית יציב.
- **מועדוני מורים** יתקיימו במרכזי פסג"ה במחוזות. פרטים אצל [המדריכים המחוזיים](#).
- **כנס האגודה הגיאוגרפית** – יתקיים בחג החנוכה
- **כנס לחינוך סביבתי** – בחופשת הפסח
- **כנס החלל והיקום**
- **השתלמויות למובילי הסייבר הגאוגרפי** - מתחילים, מתקדמים

י"א. חומרי למידה מתוקשבים ושיעורים מצולמים להוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה"

שימוש במאגרי מידע מתוקשבים עוזר בקידום הוראת המקצוע ומרחיב את הידע וההבנה המרחביים. קיימים היום אתרים רבים המתארים תופעות ותהליכים גיאוגרפיים ומאגרי מידע רבים שיש בהם תכנים הקושרים במיומנויות גיאוגרפיות וגרניות כמו: מפות, צילומי אוויר ועוד. כל אלה מאפשרים להקנות ללומדים מידע, יכולת חשיבה ושליטה בדרכי מחקר ובמיומנויות המסייעים בהבניית הידע והחשיבה המרחביים. חשוב לשלב מאגרי מידע עדכניים בהוראה ובלמידה, להלן דוגמאות:

- אתר מפמ"ר חדש במרחב הפדגוגי! כל המידע, כל חומרי הלמידה - [באתר "משולחן המפמ"ר"](#).
- [תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה](#)
תיק תכניות לימודים כולל את: תוכנית הלימודים המפורטת, הידע על פי נושאי משנה, המיומנויות, הערכים וחומרי למידה מתוקשבים.
- [המרחב הפדגוגי למורים ל"גאוגרפיה- אדם וסביבה" בחטיבה העליונה](#)
המרחב הפדגוגי בפורטל עובדי הוראה מהווה מאגר עדכני של חומרי למידה, יחידות הוראה ומשימות הערכה כמו גם של כלי עזר למורה, ספרות מקצועית וחומרי העשרה, הרצאות, מצגות, סרטונים ועוד
במרחב הפדגוגי בפורטל עובדי ההוראה קיים מאגר של [השיעורים המצולמים](#) (המצגות המלוות בתלהיך הכנה והעלאה לאתר) בהתאמה לתוכנית הלימודים, חומרי הוראה רבים ומגוונים - סרטונים, פעילויות אינטראקטיביות ועוד)
- [המרכז למיפוי ישראל - GOVMAP](#)
המרכז למיפוי ישראל (מפ"י) פיתח [אתר](#) שבו מוצגים נושאים גיאוגרפיים שונים באמצעות מפות. על מפת בסיס ניתן להעלות שכבות של נושאים נבחרים. השרת החדש מכיל רכיבים חדשים בעיקר בתחום האזור האישי אשר יאפשר הכנת שכבות ע"י המשתמש.
- [תוכנות של מפות מקוונות](#)
שימוש בתוכנות ניפוי מקוונות, עדכניות ומתעדכנות כדוגמת גוגל ארץ וגוגל מפות גוגל סטריט ויו ועוד. Google Earth & Google Maps & Google Street view
תוכנות המכילות צילומי אוויר ולווין של כדור הארץ, כולל שכבות רבות של מידע כגון: גבולות, אתרים, תמונות, מפות ועוד. התוכנה מאפשרת לראות את פני כדור הארץ בתלת ממד ו"לטייל" במקומות שונים. באמצעות תוכנה זו אפשר לעקוב אחרי אירועים כמו שיטפונות, שריפות, התפרצויות הרי געש.

י"ב. הצטרפות למאגר מומחים להערכת בחינות הבגרות בכתב ובעל פה

הערכת בחינות בגרות היא התנסות חשובה למורה בכיתות הגבוהות של החטיבה העליונה. אני פונה אל כל המורים העומדים בדרישות המפורטות להלן להצטרף לצוות המעריכים של בחינות הבגרות.

הדרישות הן: מורה לגאוגרפיה אדם וסביבה פעיל בחטיבה העליונה בכיתות י"א, י"ב (במערכת האינטרנית) המשתתף בפורומים הארציים ובכנס הקיץ, תואר אקדמי בגאוגרפיה, רישיון הוראה בגאוגרפיה, ניסיון בהגשת תלמידים לבחינות הבגרות לפחות 4 פעמים בחמש השנים האחרונות והשתתפות בהשתלמויות מטעם הפיקוח על הוראת גאוגרפיה אדם וסביבה. תנאים אלה פורסמו בחוזר מנכ"ל – הוראת קבע- תשס"ד/3(א'), 2/11/03 עמ' 47.

המעוניינים להשתלב במערכת הערכת בחינות הבגרות ירשמו וימלאו את פרטיהם [במאגר המומחים של אגף הבחינות](#). יש לצרף תצלומים מאושרים של כל התעודות הנדרשות בטופס. **את תהליך מילוי הטפסים והחזרתם לאגף הבחינות יש לסיים עד 31.12.20.**

מילוי הטופס וההצטרפות למאגר המומחים אינו מהווה התחייבות למורה לשמש מעריך בקיץ התשפ"א. רשימת המעריכים נערכת מדי שנה מחדש על פי הצרכים ועל פי עדכון הפרטים של המעריכים המתבצע אחת לשנה. אין כל התחייבות שהצטרפות למאגר או מינוי מורה לשמש מעריך פעם אחת, יחייב מינוי המעריך בפעמים אחרות. מורים המעוניינים לבחון בעל פה ביום בחינת הבגרות מתבקשים להירשם באתר אגף הבחינות, על פי ההנחיות של אגף הבחינות.

י"ג. סיורים לימודיים

הסיור הלימודי על מרכיביו השונים הוא אחת מאבני היסוד של ההוראה המשמעותית ב"גאוגרפיה – אדם וסביבה". מומלץ כי הלימודים ישלבו למידה חוץ כיתתית וסיורים בסביבה הקרובה והרחוקה כחלק מהתהליך הלימודי הרציף. הסיורים יוכלו להתקיים בהתאמה להנחיות משרד הבריאות ומינהלת הטיולים [הצעות שונות לשילוב סיורים במהלך ההוראה](#).

י"ד. מפת ישראל

לקראת שנת הלימודים התשפ"א אנו חוזרים ומדגישים את החשיבות שיש ללימוד המפה של ישראל במסגרת לימודי ה"גאוגרפיה – אדם וסביבה". הידע וההבנה של תופעות ותהליכים ברמה העיונית, חייבים להיות מלווים בהכרה של מפת הארץ: האזורים הטבעיים והנופים, הגבולות, היישובים ועוד. אנו מאמינים כי לימוד "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בדרך זו יתרום לחיזוק הזיקה של התלמידים למדינת ישראל. מפת ישראל לתלייה בכיתה ו/או לשימושם של תלמידים ניתן לרכוש [במרכז למיפוי ישראל](#). במקרה של רכישת מפות ממקור אחר, יש להקפיד על כך שהן מבוססות על מסד הנתונים של המרכז למיפוי ישראל.

ט"ו. דרכי התקשרות

במהלך השנה מתפרסמות הודעות חשובות בנושאים שונים הקשורים באופן ישיר להוראת המקצוע. המידע מתפרסם באתרים של משרד החינוך ובאתרים אחרים, וכן מופץ מידע ומתנהל שיח בשתי רשימות תפוצה בדואר האלקטרוני כמפורט להלן:

- אתר המזכירות הפדגוגית: [באתר](#) יפורסמו חוזרי המפמ"ר, ולא ישלחו לבתי הספר.
- אתר חדש - משולחן המפמ"ר להוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" במשרד החינוך:
[באתר "משולחן המפמ"ר"](#) תמצאו את כל המידע שיוצא מטעם הפיקוח על הוראת המקצוע: חוזרי המפמ"ר, פרטים על ההשתלמויות, צוותי הדרכה ועדכונים בנושאים שונים. כמו כן ניתן לפנות דרכו ישירות למנהלת תחום הדעת (מפמ"ר).
- רשימת התפוצה של מורי "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בדואר האלקטרוני.
רשימת תפוצה זו מאפשרת שיח חופשי בין כל המנויים באתר. רשימה זו כוללת מאות מורים ואנשי אקדמיה מכל רחבי הארץ, ומתנהל בה רב שיח מתמיד בכל הקשור להוראת המקצוע.
הצטרפות לרשימת התפוצה

חשוב כי כל המורים יהיו מחוברים לרשימת התפוצה וייכנסו באופן קבוע לאתר המפמ"ר

המדריכים ל"גאוגרפיה – אדם וסביבה" ישמחו לעמוד לרשותכם בכל שאלה

בברכת

בריאות טובה,

שנה טובה, שנת שקט וביטחון, שנה של עשייה פורייה, מעצימה ומוצלחת

פנינה גזית

מנהלת תחום דעת (מפמ"ר)

"גאוגרפיה – אדם וסביבה" ו"מולדת, חברה ואזרחות"